

ברוכים הבאים למפגש הסיום של קורס שורדי ושורדות שואה- השנים הראשונות בארץ

הרשמה לקבוצת תיעוד "שורדי שואה - השנים הראשונות בארץ"

* חובה

מנהרת הזמן נفق الزمن

המכללה האקדמית בית ברל
The Bar Ilan College
Bar Ilan College

שורדי שואה - השנים הראשונות בארץ

סטודנטים בעקבות סיפור עלייתם וקליטתם של שורדי השואה בארץ. הסטודנטים מוכשרים לעבודת תיעוד היסטורית תוך התייחסות למאפיינים המיוחדים של המפגש עם אוכלוסייה זו. מפגשי הראיון שנערכים בין הסטודנטים לשורדים מתמקדים בתקופה שברוב המקרים לא זכתה לתיעוד רחב, לזוהתה בקשיים כלכליים, חברתיים ותרבותיים, והייתה לפרק חשוב בתהליך בנייתה של המדינה.

מסגרת הפעילות בסמסטר ב'.

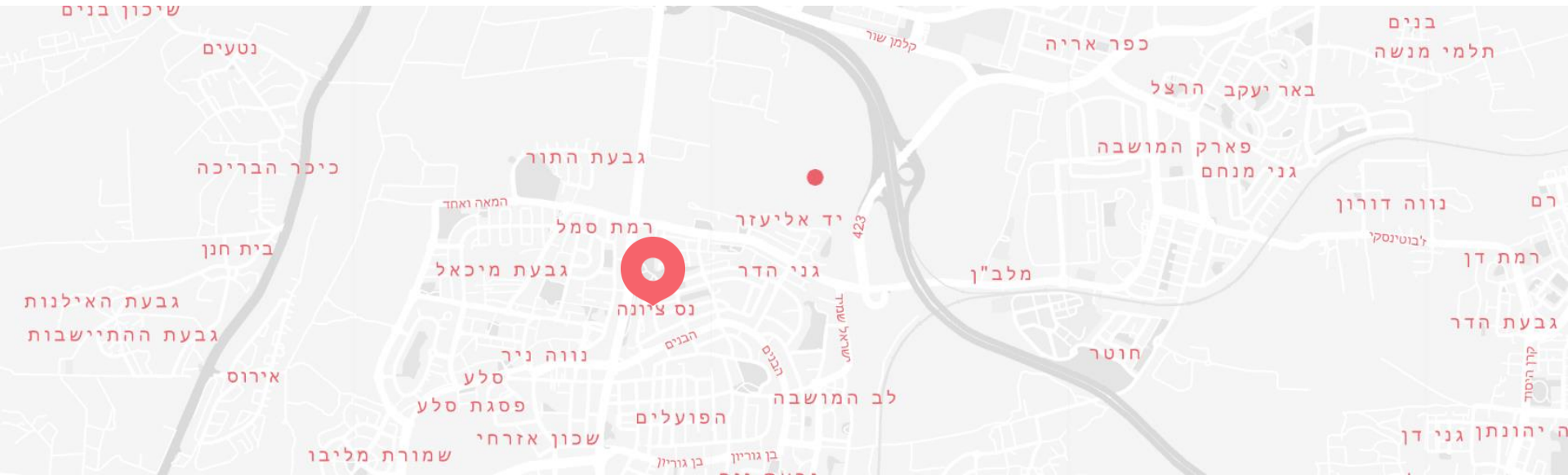

הגן השוויוני מרים פרגר

נס ציונה | 1954-1958

אמא שלי ניסתה להשתלב בבית אריזה לתפוזים אבל לא הצליחה. לפני המלחמה היא למדה חינוך אצל יאנוש קורצ'ק והגיעה לארץ עם דיפלומה חתומה על ידו, בזכות זה היא פתחה גן ילדים. הוספנו מרפסת מקורה לאסבסטון והיא לקחה 8-10 ילדים, הגן פעל מ-08:00-13:00.

הכול עבר חלק עד שההורים עשו שערורייה בגלל שאמא קיבלה לגן שלה ילדים של משפחה ממוצא מצרי. ההורים התרעמו אבל אמא אמרה "אצלי בגן אין אפילו ומקבלים את כולם". האימהות האלה הוציאו את הילדים מהגן, אבל אמא אמרה לי "אני לא דואגת, לכל מי שהלך יבואו חדשים" ובאמת זה מה שהיה. הגן היה פעיל ומוצלח וקיבל את כולם. אמא שלי ניצחה את זה.

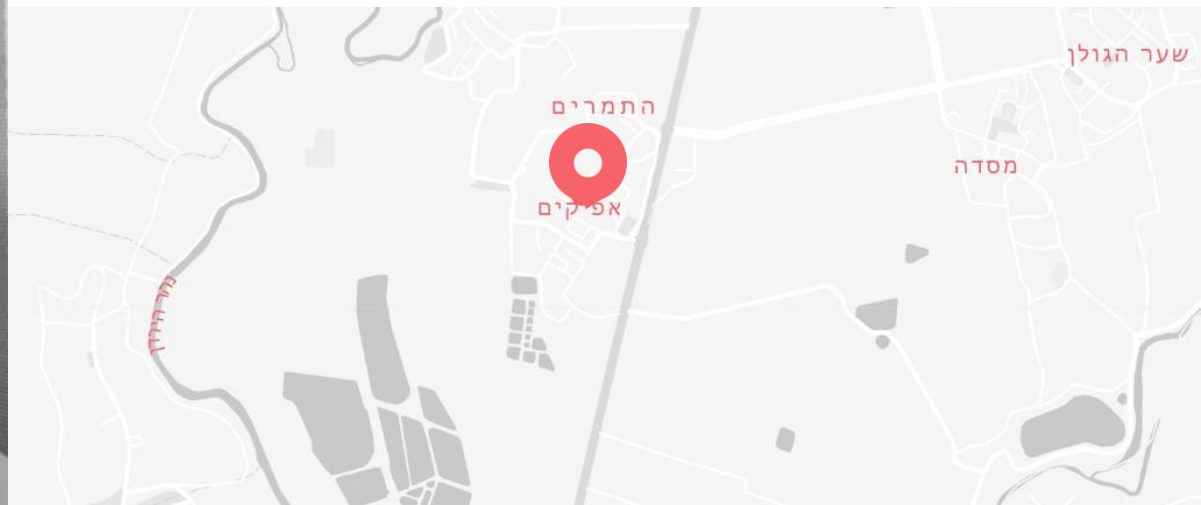
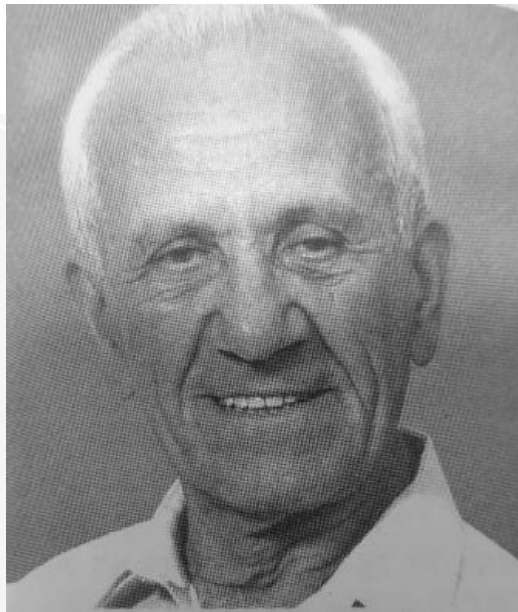
החיים בקיבוץ אפיקים שמחה אפלבאום

אפיקים | 1946

המבוגרים בקיבוץ קיבלו אותנו בצורה חמה מאוד אך הצעירים שרובם לוחמי פלמ"ח ראו בנו כסבלים וראו בנו כצאן שהלך לטבח. לנו לא היה דרך להסביר להם את מה שעברנו ולעומת הצעירים ההורים הבינו אותנו וידעו מה עברנו. בסופו של דבר לאחר כ-3 חודשים התחברנו יופי גם לצעירים. היינו גרים שם באוהלים, צריפים או מחצלות. אני גרתי במחצלת עם עוד שני חברים. היה לנו מיטות, ריצפת עץ, גג, וארגז בשביל הבגדים שקראנו לו ארון.

עבדנו בעבודות שונות בעיקר בחקלאות. אני עבדתי בנוי ומידי פעם הייתי קוצר את הקציר. היינו עובדים בכל יום בשבוע, קמים ב-5 ועובדים כבר מהשעה 6 בבוקר. בצהריים היינו יוצאים להפסקה בין 12 ל-15 ואז חוזרים לעבוד עד 18 בערב. היו לנו גם חיי פנאי אחרי העבודה, למדנו עברית ממדריכים ומדריכות, היו כל מיני הצגות של הנוער המקומי ונמצאים ביחד אחר הצהריים.

החיים באפיקים היו טובים אך הגענו במטרה להקים את קיבוץ בוכנוולד ולכן לאחר זמן קצר עברנו לאזור ראשון לציון כדי להקים את הקיבוץ.

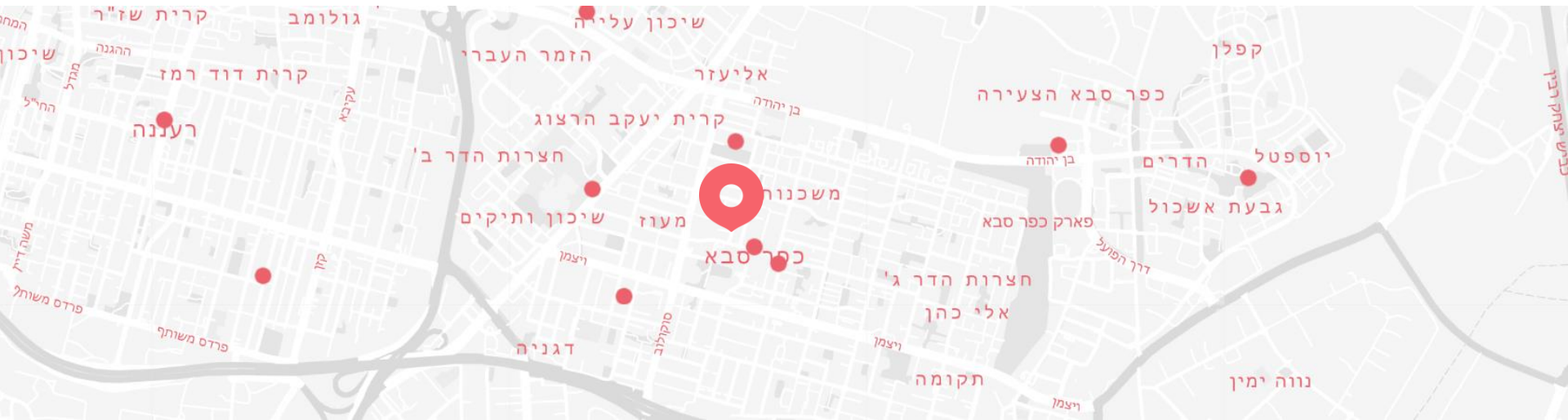

מוזיקה לכל שושנה וויטו

כפר סבא | 1942-2001

נולדתי בהונגריה בשנת 1942 בעיר קרצאנג. שרדתי את השואה יחד עם אמא ושתי אחיותיי הגדולות (אחי ואחותי הצעירים נולדו אחרי המלחמה). במהלך השואה אבא הופרד מהמשפחה ונשלח לעבודות כפייה. אחרי המלחמה הוא התאחד אתנו.

אחרי המלחמה התחלתי ללמוד בגן יהודי בעיר קרצאנג בשנת 1946. בגיל 10, כשהייתי בכיתה ד', בהמלצתו של המורה למוסיקה, נשלחתי ללמוד בבית ספר למחוננים במוסיקה. אחרי שנתיים בית הספר נסגר וחזרתי לקרצאנג. אחרי שסיימתי את הלימודים בתיכון הלכתי ללמוד באקדמיה למוזיקה בבודפשט. בשנה האחרונה שלי באקדמיה התחתנתי. אחרי החתונה וסיום הלימודים התחלתי ללמד בבתי ספר למוזיקה ובבתי ספר רגילים (יסודי, תיכון וסמינרים) בעיר גיור. בשנת 1986 עליתי לארץ יחד עם בעלי והבנות שלי. למדנו עברית באולפן וגרנו בנתניה. אחרי שסיימנו ללמוד באולפן התחלתי ללמד ילדים מוזיקה באופן פרטי. שנה אחרי שעלינו לארץ התחלתי ללמד מוסיקה בביה"ס גולדה בכפר סבא.

מוזיקה לכל שושנה וויטו

כפר סבא | 1942-2001

פרופסור אלכס רינגר, שהכיר אותי עוד מהונגריה, הציע לי להקים פרויקט וללמד מוזיקה בשיטת "קודאי" אשר נלמדת בהונגריה. זו שיטה בה לומדים מוזיקה כשפה, דרך שירה. מיתרי הקול הם "כלי נגינה" הטבעי ביותר, לא עולה כסף, יש לכל אחד, לא רק לעשירים ולמוכשרים. מיומנות בשירה מובילה להשתתפות במקהלה ברמה גבוהה. הסכמתי להצעתו של פרופסור אלכס רינגר, ויחד עם עוד כמה מורות כתבנו את חוברות הלימוד, לימדתי בכיתות ופיקחתי על הפרויקט שנלמד בשישה בתי ספר שונים בארץ. עם סיום הפרויקט יצאתי לפנסיה בשנת 2001.

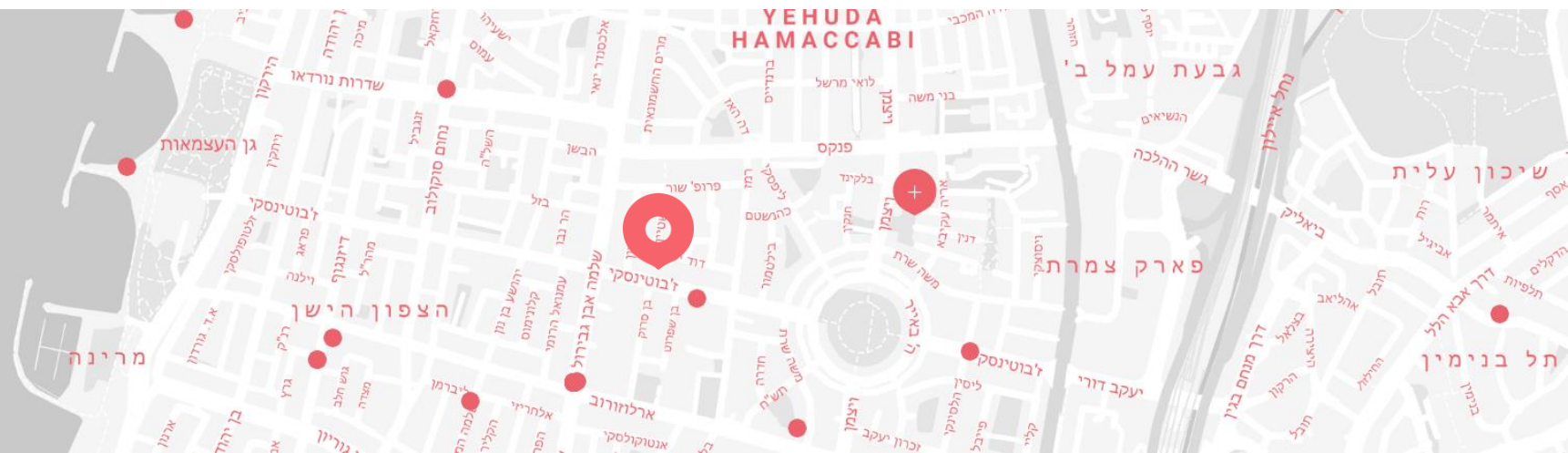

בגימנסיה הרצליה רונית פרנק

תל אביב | 1951-1954

בסוף שנת 1950 אחי סידר להורי דירת חדר בשיכון בכפר סבא ועברנו לגור בכפר סבא. בשלב זה כבר למדתי מעט עברית. הלכתי להיבחן בכדי להיכנס לתיכון כצנלסון בכפר סבא. אמרו לי שאני לא יודעת מספיק טוב עברית ושאני צריכה ללמוד שוב בכיתה ט'. לא רציתי להישאר שוב בכיתה ט' ולכן חיפשתי בית ספר שבו אוכל ללמוד בכיתה י'. המליצו לאחי שגר אז בקיבוץ כפר גליקסון, על גימנסיה הרצליה שבתל אביב. בגימנסיה הרצליה קיבלו אותי יפה מאוד. שם למדתי כ-3 שנים.

נסעתי לגימנסיה הרצליה, שבתל אביב, בכל יום. כל יום הייתי צריכה ללכת כ-2 ק"מ ברגל עד לתחנת האוטובוסים. בדרך לתחנת האוטובוסים הייתי צריכה ללכת בחול. בשעה 6:30 היה אוטובוס ישיר לתל אביב. אני ירדתי בתחנה המרכזית בתל אביב. מהתחנה המרכזית בתל אביב הלכתי ברגל לבית הספר.

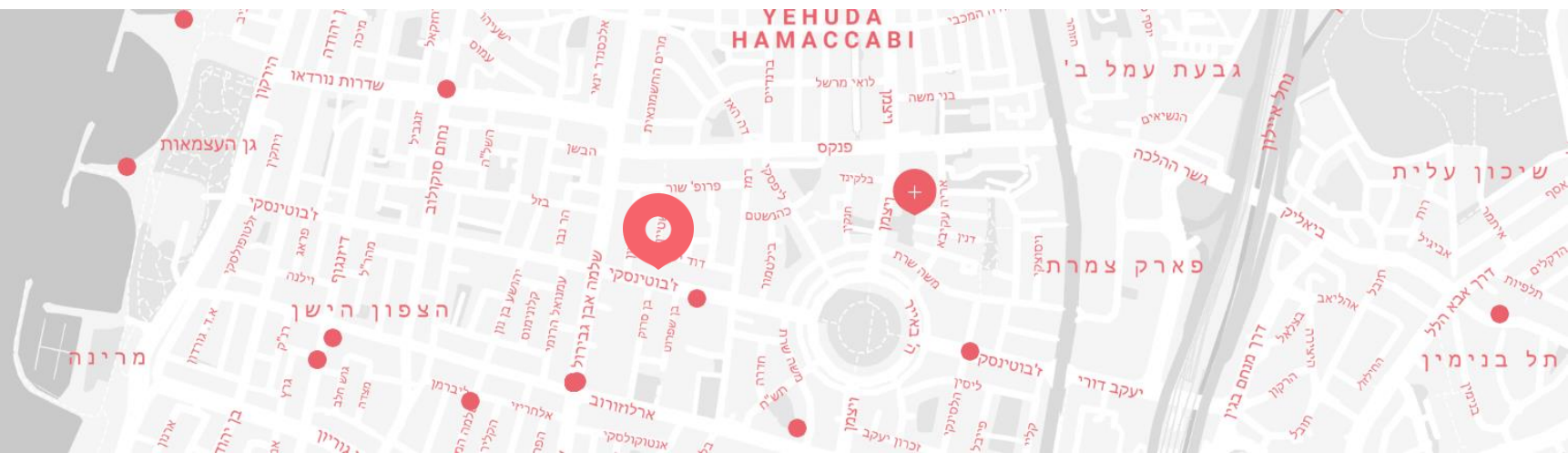

בגימנסיה הרצליה רונית פרנק

תל אביב | 1951-1954

סיימתי ללמוד בשעה 13:00 ועבדתי עד השעה 17:00. לאחר בית הספר עבדתי במתפרה שעשו בה "תיקונים אמנותיים". "התיקונים האמנותיים" הם בעצם סוגים של טלאים שתפרנו על בגדים. העבודה במתפרה הייתה בתל אביב, קרוב לגימנסיה. בסיום העבודה הייתי נוסעת באוטובוס לכפר סבא. הגעתי חזרה הביתה לא לפני השעה 18:00. לא היה בבית חשמל ולכן הכנתי שיעורי בית עם עששית.

הלימודים בבית הספר לא היו פשוטים. הייתי צריכה לחזק את הדיבור והשליטה בשפה העברית. בנוסף, הייתי צריכה להתחיל ללמוד בבית הספר את מקצוע התנ"ך. בנות לא למדו תנ"ך ברומניה והייתי צריכה להתחיל ללמוד נושא חדש. בבית הספר למדתי במגמה הריאלית. במגמה למדנו: מתמטיקה, פיזיקה וכימיה. הלימודים לא היו קלים אבל סיימתי 3 שנות לימוד בגימנסיה הרצליה.

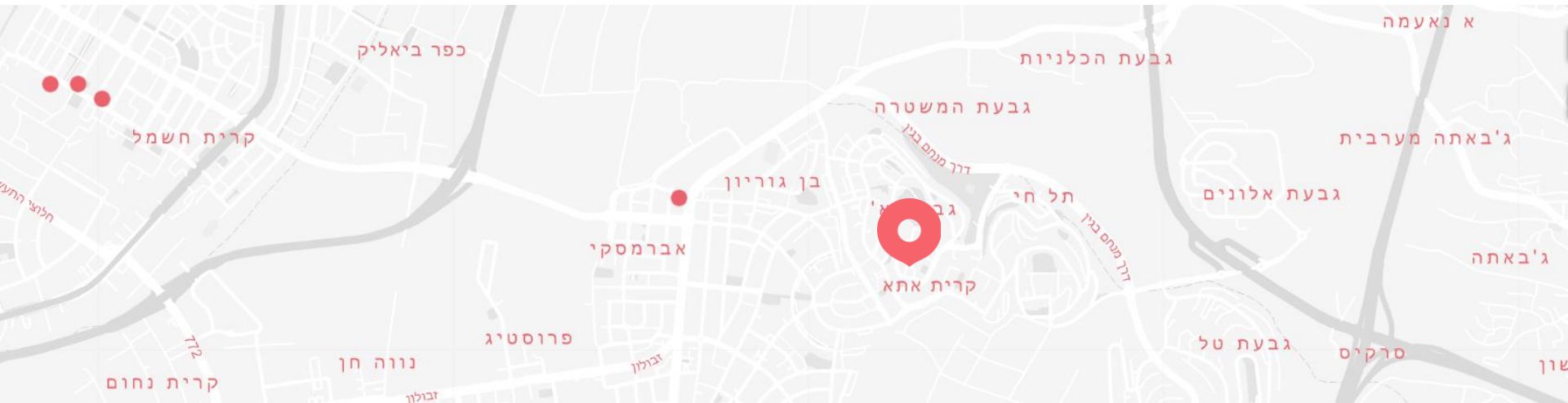

החיים אחרי המלחמה חנה פישלוביץ

קרית אתא | 1945-1948

אחרי המלחמה חזרנו להונגרייה, אנחנו חווינו ניסים ונפלאות, אי אפשר לשמוע סיפור כזה של ניסים ונפלאות כמו שהיה לנו. לא יכלנו לחשוב תוך כדי המלחמה על מי ירו, מה קרה לאמא, איפה אמא, היינו צריכים להתעסק בלברוח מהיריות והמכות. חילקו לנו מזון. אחריי השחרור המון אנשים נפטרו בגלל החוסר אוכל והרעב שהם חוו.

אני מספרת עכשיו ניסים ונפלאות שאי אפשר לשמוע דבר כזה, לאחר המלחמה חזרנו להונגריה והיינו ליד החנות שלנו, של המשפחה שלי. כשהגענו לחנות סיפרו לנו שאבא שלנו נמצא בתוך החנות, לא האמנו. רק לאחר המלחמה כשהגענו הביתה גילינו מי נשאר בחיים. גילינו ששני אחים שלנו חלו מאד, והם חזרו בחזרה אל הונגרייה, וגם הבני דודים שלי חזרו להונגריה. גילינו מה קרה לאחותי שלא חזרה באותו יום למחנה עבודה.

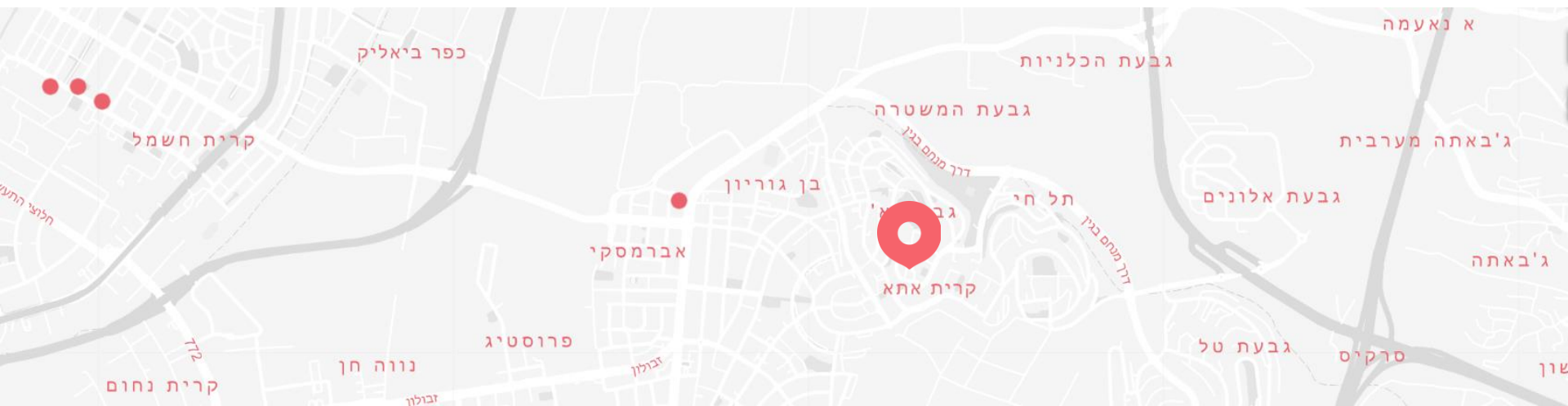

החיים אחרי המלחמה חנה פישלוביץ

קריית אתא | 1945-1948

אמרו לנו שאפשר להגיע לישראל אבל זה דרך מאד קשה. שנתיים הייתי בדרך אל ישראל. שנה אחת בגרמניה, שמענו את המשפט במינכן*, בראשון בינואר 48. חשבנו שהאנגלים שהיו שם יהיו שיכורים בגלל הסילבסטר אבל טעינו, כי כשאנחנו היינו עם סירת דייגים, איך שהתקרבו לנו לנהריה האנגלים גילו אותנו. בן אדם אחד שהיה שם אמר לי לתפוס את האונייה, תפסתי את האונייה עם הידיים, ואז התחלתי להרגיש את האדמה. איפה שגדלתי לא ידעתי איך נראה הים ומה זה אדמה. את מי שתפסו פיזרו בנהרייה, אני המשכתי להחזיק את האונייה בקצה שלה... הגענו והם אמרו לנו שהולכים לקריית אתא.

*הכוונה למשפטי נירנברג, האחרון בהם נפתח בינואר 1948

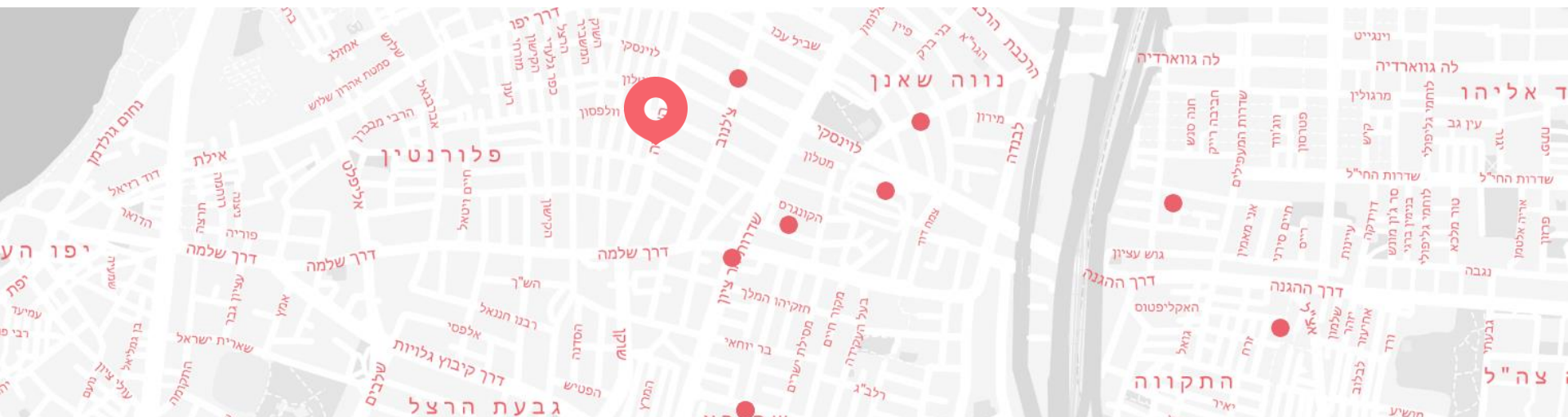

תעודת ההוקרה דויד שטיינברג

תל אביב | 1948-2015

הגענו לישראל לנמל תל אביב, האניה לא יכלה להגיע עד החוף, כי בתל אביב המים לא גבוהים, האניה עגנה כ-100 מטר מהחוף והועברנו לסירות, הגענו לנמל, זה היה יום היסטורי של מדינת ישראל, זה היה 15.5.48, ביום זה בן גוריון הכריז על הקמת מדינת ישראל מדינה לעם היהודי, ביום הזה כשירדתי מהמעבורת, האיש שליווה אותי שאל אותי לאן אתה רוצה ללכת, למעברה, או לצבא, אמרתי ברור שלצבא, זו המדינה שלי.

התגייסתי לצבא, הייתי בצבא סדיר שנתיים, הייתי ביחידה קרבית, כשכל הפלוגה יצאה לחופשה מפקד הפלוגה שלי ראה שאני לא הולך הביתה, הוא שאל אותי למה? אמרתי לו אין לי בית, אין לי כסף, אין לי משפחה, אין לי לאן ללכת, ספרתי לו את הסיפור שלי, מה קרה למשפחתי, הוא אמר לי - "אל תאמין לגויים", אני אביא לך תעודה, תסע לתל אביב, תהיה לך אכסנייה לגור, עוד אמר להגיע לרחוב "עלייה", שם היו צריפים של הסוכנות היהודית, תספר להם את הסיפור על משפחתך ואולי יש להם מידע לגבי משפחתך. הגעתי לסוכנות היהודית מסרתי את שמות משפחתי, לאחר מספר דקות, הבחור מהסוכנות היהודית אמר לי - "תגיד לי אתה נורמלי", המשפחה שלך בארץ. קיבלתי את הכתובות של כולם, פגשתי את אימי, אחיותיי ואחי.

תעודת ההוקרה דויד שטיינברג

תל אביב | 1948-2015

באחת החופשות החלטתי שאני הולך לסוכנות ואני מבקש בית, רציתי שיהיה לנו איפה לגור. פקיד מהסוכנות היהודית אמר לי, כדי לקבל דירה אתה צריך לקבל אישור שאמא שלך נמצאת במעברה. הגעתי למעברה, לצורך קבלת האישור, כשהגעתי למעברה אמרו לי שאמא שלי נפטרה וקברו אותה. אני הגעתי אחריי הלוויה.

אחריי השירות הצבאי (המשכתי לשרת במילואים עד גיל 55). התחתנתי, נולדו לנו 2 בנים, היום יש לנו 6 נכדים, 3 נינים ונין אחד בדרך. אשתי נפטרה לפני 14 שנה. קיבלתי מהצבא ומהמדינה, תעודת הוקרה, שהתגייסתי לצבא ועזרתי להקמת המדינה ולתחיית העם היהודי.

תעודת ההוקרה מצורפת.

חדורי אמונה חיים ארביב

אשקלון | 1949-1951

מוכים וחסרי אונים, עקב מאורעות השואה והפרעות שפרעו בנו הערבים הלאומנים בלוב, קמנו על רגלינו ובשארית כוחותינו עלינו לארץ הקודש חדורי אמונה בנצח ישראל. להוריי היה קשה מאוד להיקלט בעיירת רפאים שאליה הופנו, מג'דל, אבל הם קיבלו את הכול בסבלנות ובאהבה, לא התלוננו ולא התמרמרו, למרות המצוקה הכלכלית והסביבה החדשה.

אני הייתי לעזר להורים בשנים הראשונות לעלייתם לארץ בזכות העובדה שקליטתי הייתה קלה יחסית. ידעתי עברית ויכולתי להשתלב במערכת המקומית באותה עיירה. לא הייתה לי בעיה של תעסוקה וכך יכולתי לסייע בפרנסת המשפחה. ההכשרה שלי בבית ברל העצימה בי את האהבה לארץ וכך כושר התרומה שלי לחברה ולמדינה הלך וגבר.

ריחה של ארץ ישראל **אביבה פז**

נמל חיפה | 1949

נולדתי בצ'כוסלובקיה, בכפר ספיסקה נובה ווס. בזמן המלחמה ברחנו ממוקם למקום. היינו מתחבאים ביערות, חופרים בורות ונכנסים לתוך האדמה. לאחר השחרור חזרנו לכפר שבו נולדתי. בכפר נשארנו כמה חודשים. באותה התקופה השלטון היה קומוניסטי והאנטישמיות החלה לצוץ מחדש.

יום אחד אחותי הגיעה הביתה ושאלה את הורי מה זה "ז'יד"... הורי החליטו שזה הזמן לעזוב ולעלות לארץ. הגענו לנמל חיפה באוניה שנקראה "טרנסילבניה" בתאריך 10.05.1949 שהוא יום העצמאות השני למדינת ישראל. כיוון שהיה יום חג נשארנו על האונייה יום נוסף והביאו לנו ארגזי תפוזים. שנים זכרתי את ריח התפוזים שהרחתי אז בפעם הראשונה.